

Sygn. akt II CZ 128/12

POSTANOWIENIE

Dnia 7 grudnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Barbara Myszka (przewodniczący)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Marta Romańska (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa D. H. i K. H.

przeciwko Skarbowi Państwa - Szefowi Wojskowego Zarządu Infrastruktury

w P.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 7 grudnia 2012 r.,

zażalenia strony pozwanej

na wyrok Sądu Apelacyjnego

z dnia 17 maja 2012 r.,

- 1) uchyla zaskarżony wyrok;**
- 2) pozostawia Sądowi Apelacyjnemu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z 17 maja 2012 r. w sprawie z powództwa D. H. i K. H. przeciwko Skarbowi Państwa – Szefowi Wojskowego Zarządu Infrastruktury Sąd Apelacyjny uchylił oddalający powództwo wyrok Sądu Okręgowego i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W zażaleniu na wyrok z 17 maja 2012 r. pozwany zarzucił, że zapadł on z naruszeniem art. 386 § 4 k.p.c., gdyż Sąd Okręgowy niewątpliwie rozpoznał istotę sprawy, Sąd Apelacyjny w motywach swojego rozstrzygnięcia stwierdził wręcz, że okoliczności faktyczne sprawy zasadniczo nie były sporne między stronami, a dla jej rozstrzygnięcia z uwzględnieniem oceny prawnej przedstawionej przez Sąd Apelacyjny konieczne jest jedynie częściowe uzupełnienie postępowania dowodowego.

Pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku.

Powodowie wnieśli o oddalenie zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394¹ § 1¹ k.p.c. – w brzmieniu nadanym ustawą z 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381), która weszła w życie z dniem 3 maja 2012 r. – zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje także w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu projektu tej nowelizacji wskazano, że instytucja uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji wraz z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania jest nadużywana zaś obecny model postępowania cywilnego zakłada, że druga instancja stanowi instancję merytoryczną, w ramach której rozstrzygnięcie sprawy powinno nastąpić *ex novo* i zakończyć spór pomiędzy stronami.

Zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c. poza wypadkami określonymi w § 2 i 3, sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 stycznia 1936 r., C 1839/36, Zb. Orz. 1936, poz. 315; postanowienie Sądu Najwyższego z 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999 nr 1, poz. 22; z 15 lipca 1998 r. II CKN 838/97, LEX nr 50750; z 3 lutego 1999 r., III CKN 151/98, LEX nr 519260; wyrok Sądu Najwyższego z 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003 nr 3, poz. 36; z 21 października 2005 r., III CK 161/05, LEX nr 178635.; z 12 listopada 2007 r., I PK 140/07, OSNP 2009, nr 1-2, poz. 2).

Oceny, czy sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy, dokonuje się na podstawie analizy żądań pozwu i przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, nie zaś na podstawie ewentualnych wad postępowania wyjaśniającego. W przedmiotowej sprawie powodowie dochodzili odszkodowania za obniżenie wartości ich nieruchomości w związku z wprowadzeniem zakazu jej zabudowy i o takim żądaniu niewątpliwie orzekł Sąd Okręgowy. Sąd ten rozpoznał istotę sprawy.

Okoliczności faktyczne sprawy, w pierwszym zdaniu własnych rozważań, Sąd Apelacyjny uznał za niebudzące wątpliwości i bezsporne pomiędzy stronami. Sąd Apelacyjny wyraził także pogląd na temat prawnej kwalifikacji ustalonych okoliczności, za nieprzydatną dla rozstrzygnięcia uznał opinię biegłego sporządzoną na zlecenie Sądu Okręgowego i wskazał, że dalsze postępowanie dowodowe będzie wymagało uzyskania opinii pozwalającej na ustalenie, w jakim stopniu nieruchomość powodów o charakterze budowlanym straciła na wartości po wprowadzeniu wobec niej zakazu zabudowy. Tego rodzaju braki w postępowaniu dowodowym nie są równoznaczne z potrzebą przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości przez Sąd pierwszej instancji i muszą być uzupełnione w postępowaniu apelacyjnym.

Skoro trafne okazały się zarzuty zażalenia, to – na podstawie art. 394¹⁵ § 1 zdanie pierwsze k.p.c. w zw. z 394¹ § 3 i art. 108 § 2 oraz art. 398²¹ k.p.c. – Sąd

Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok, pozostawiając Sądowi drugiej instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego. Oznacza to, że Sąd drugiej instancji obowiązany jest rozpoznać apelację raz jeszcze z pominięciem przyjętej poprzednio oceny postępowania Sądu pierwszej instancji oraz rozstrzygnięcia wydanego przez ten Sąd.

db